

Adriana Sulimowicz

Studenckie Koło Naukowe Gospodarek Azji i Pacyfiku

Szkoła Główna Handlowa

Warszawa

Rolnictwo ChRL

Chiny są jednym z głównych producentów produktów rolnych na świecie. Przetwarzają w produkcji owoców, upraw wodnych, mięsa oraz jaj. W roku 2003 obrót handlu zagranicznego produktów rolnych wyniósł 40,36 mld USD, w tym eksport 21,43 mld USD. Wartość zakontraktowanych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w rolnictwie w 2002 r. wyniosła 1,688 mld USD, co stanowi 2,04 % wartości łącznej. Rzeczywisty przepływ BIZ w roku 2002 ukształtował się na poziomie 1,028 mld USD, co było równoważnością 1,95 % wartości łącznej.

Przyczyną dodatniego salda obrotów handlu zagranicznego produktami rolnymi są niskie koszty pracy w Chinach, atrakcyjne ceny produktów chińskich na rynkach światowych, dostosowywanie upraw do gustów mieszkańców państw docelowych eksportu oraz stopniowy wzrost zainteresowania chińskim rynkiem rolnym przejawiany przez nabywców zagranicznych. Obserwuje się znaczący wzrost produkcji proeksportowej chińskiego rolnictwa.

Obecnie rolnictwo chińskie przechodzi fazę przemian. Podkreśla się, że rozwój rolnictwa musi być dostosowany do popytu, a struktura produkcji zoptymalizowana. W związku z przystąpieniem Chin do WTO, rząd kładzie duży nacisk na zrównoważony rozwój rolnictwa, w celu osiągnięcia jego międzynarodowej konkurencyjności. Ma to miejsce poprzez funkcjonalną alokację zasobów, promocję umiarkowanego rozwoju regionalnego oraz profesjonalnych kierunków produkcji. Kierowanie rolnictwem chińskim na szczeblu makroekonomicznym odbywa się głównie poprzez zarządzanie efektywnym strategicznym rozmieszczaniem elementów produkcji rolnej, zwiększeniem nacisku na hodowlę oraz umacnianie stref produkcyjnych. Obecnie Chiny realizują dziesięcioletni plan rolnictwa i jego rozwoju.

Jeszcze przed kilku laty na arenie międzynarodowej zastanawiano się, kto wyżywi Chiny. Posiadając ponad 20% światowej populacji, Chiny dysponują jedynie 7% światowego arealu upraw. Biorąc pod uwagę wielkość produkcji rolnej Chin, dziś już jest wiadomo, że Chiny wyżywią się same. Powstaje za to pytanie, jakim kosztem. Rekordową produkcję zbóż - 512 mln ton Chiny odnotowały w 1995 r. W roku 2003 plony zbóż wyniosły 430 mln ton, co nie zaspokaja podaży (w wysokości ok. 480 mln ton). Dane dotyczące plonów poszczególnych zbóż przedstawia Tabela 1.

Tabela 1: Produkcja rolna w 2003 r., wybrane uprawy.

Zbiory tys. ton	Zbiory w 2003 r.	Zmiana w stos. do 2002 r.	Zmiana w stos. do 1999 r.
Łącznie podstawowe	430 695,26	-5,77%	-15,28%

Zboża	374 287,30	-5,95%	-17,38%
Ryż	160 655,62	-7,95%	-19,06%
Pszenica	86 488,47	-4,21%	-24,05%
Kukurydza	115 830,18	-4,52%	-9,57%
Fasola/strąkowe	21 275,15	-5,07%	+12,33%
Bulwy	35 132,68	-4,16%	-3,50%
Nasiona oleiste	28 110,00	-2,98%	+8,07%
Bawełna	4 859,71	-1,15%	+26,92%
Trzcina cukrowa	90 234,80	+0,14%	+20,79%
Buraki cukrowe	6 181,66	-51,78%	-28,44%
Tytoń	2 257,42	-7,75%	-8,57%
Herbata	768,14	+3,11%	+13,63%
Owoce	145 174,12	+108,82%	+132,74%

Źródło: China Statistical Yearbook 2004

Biorąc pod uwagę przerost zatrudnienia w rolnictwie, międzynarodowi eksperci zalecają przekwalifikowanie ludności oraz wprowadzanie nowoczesnych technologii do rolnictwa chińskiego. Dane obrazujące zatrudnienie w rolnictwie wg. prowincji zostały przedstawione w Tabeli 2 (załącznik).

Zgodnie z zobowiązaniami Chin w związku z przystąpieniem do WTO, średnia stawka celna na produkty rolne zostanie zredukowana w obecnego poziomu 19,9% do 15,5% w roku 2005. Chiny zobowiązały się do zniesienia subsydiów eksportowych na produkty rolne w równoczesnym utrzymaniem prawa do środków już istniejących.

Wybrane działania rządu w rolnictwie:

Priorytetowymi celami polityki rolniczej rządu zostały określone jako zwiększenie produkcji rolnej oraz dochodu rolników. Szacuje się, że w br. pomoc z budżetu państwa osiągnie rekordową sumę 150 mld RMB.

Strategiczne kierunki przekształceń w rolnictwie Chin obejmują:

- Pogłębienie przystosowań struktury rolnej w celu pełnego wykorzystania możliwości.
- Przyspieszenie zwiększania pogłowia bydła oraz zasobów ryb
- Wzmocnienie standaryzacji w rolnictwie
- Silniejszy rozwój drugiego i trzeciego sektora na obszarach wiejskich.

Subsydia rządowe

Bezpośrednie subsydia dla producentów zbóż 11,6 mld RMB (1,41 mld USD) zostały wprowadzone na początku br. Są to pierwsze subsydia rządu ChRL dla producentów zbóż. Zostało nimi objętych 13 prowincji o największym udziale w produkcji zbóż. Dodatkowo władze administracyjne pozostałych prowincji przydzieliły 1,3 mln RMB (158 mln USD) na subsydia dla producentów zbóż.

W okresie do 30. września br. wypłacono łącznie 11,2 mld RMB (1,34 mld USD) subsydiów, co stanowi 96% zaplanowanej kwoty. Beneficjentami stało się ok. 600 mln

rolników z 900 mln mieszkańców obszarów wiejskich. Subsydia rządowe zostały wprowadzone na początku tego roku w celu zapobieżeniu dalszemu spadkowi produkcji zbóż w Chinach. Zaowocowało to wzrostem dochodu netto o 74 RMB (9 USD) dla statystycznej chińskiej rodziny w 13 prowincjach objętych subsydiami. W pierwszej połowie 2004 przeciętny dochód rolnika uprawiającego zboże wyniósł 1,371 RMB (165,2 USD), co stanowi wzrost o 13% w stosunku do roku ubiegłego.

W przeszłości Chiny subsydiowały państwowe przedsiębiorstwa skupujące zboża od rolników (odpowiednik Agencji Rynku Rolnego). Ta forma pomocy została zniesiona, gdyż funkcjonowanie jej zostało uznane za niewystarczające.

Badanie opinii rolników 1, 809 z 13 prowincji objętych pomocą na temat bezpośrednich subsydiów wykazało, że 93 % było zadowolonych z takiej formy wsparcia.

Letnie zbiory zbóż oraz wczesne zbiory ryżu osiągnęły odpowiednio 101 mln ton (wzrost o 4,8%) i 33,5 ton (wzrost o 14%). Biorąc pod uwagę zbiory jesienne, szacuje się, że roczne zbiory ukształtują się na poziomie 455 mln ton zbóż, dla porównania w roku 2003 431 mln ton.

Dodatkowo rząd zaplanował 70 mln RMB na dofinansowanie zakupu maszyn i urządzeń rolniczych oraz 3 mld RMB na rozwój infrastruktury wiejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem wiejskich autostrad, elektryfikacji oraz edukacji ludności wiejskiej.

Zniesienie podatku rolnego

Do toku 2006 ma zostać zniesiony podatek rolny, naliczany od wielkości pola a nie od wartości upraw z niego otrzymanych. Uważa się, że przyczynia się do pomniejszenia zamożności rolników, gdyż może stać się dla nich motywatorem do dalszego zmniejszania powierzchni swoich upraw poprzez sprzedaż ziemi.

Strona internetowa nt. przetwórstwa

Utworzenie specjalnej strony internetowej poświęconej przetwarzaniu produktów rolnych, ukierunkowanej zarówno na producentów jak i konsumentów. Strona pełni funkcje edukacyjne oraz jest narzędziem promującym ujednolicanie procedur. Znajdują się tam informacje na temat nowości, technologii, procedur oraz aktualnych rozporządzeń oddziaływujących na rolnictwo. Utworzeniem oraz aktualizacją strony zajmuje się Chińska Akademia Inżynierii Rolniczej (Chinese Academy of Agricultural Engineering). Wartość rynku przetwórstwa żywności w Chinach szacuje się na poziomie 3,1 bln RMB (2003 r.) ze średniorocznym przyrostem ok. 8,6%. Adres: www.app.gov.cn.

Projekt „bezpieczne produkty rolne”

Projekt „bezpieczne produkty rolne” ("safe farming product project") zachęca rolników do standaryzacji ich produktów. W 2002 r. utworzono specjalne centrum nadzorujące jakość i bezpieczeństwo produktów rolnych przeznaczonych na eksport. Wkrótce będzie ono kontrolowało jakość produktów rolnych na terenie całego państwa, ze szczególnym

uwzględnieniem dopuszczalnych norm w zakresie stosowania środków ochrony roślin, nawozów oraz ochrony przed zanieczyszczeniami.

Projekt jest kontynuacją programu „bezpieczna żywność” (" Agri-Food Safety Program") wprowadzonego w 2001 r. w Pekinie, Tianjin, Szanghaju oraz Shenzhen, a który następnie objął cały kraj.

Dodatkowo rząd zachęca przedsiębiorstwa przetwarzające żywność do zdobywania certyfikatów jakości, szczególnie tych uznanych na arenie międzynarodowej.

Ochrona łąk i terenów zielonych

W okresie 2000 – 2004 rząd chiński przeznaczył 7 mld RMB na obronę łąk. Środki te zostały zużyte na przywrócenie i odbudowę naturalnych łąk, utworzenie banku nasion traw, zasadzenie zielonych płotów, uprawę traw, zapobieganie pożarom traw i kontrolowania szkodników łąk. Obecnie obszary, na których zabroniony jest wypas, obejmują 33.33 mln ha.

Według oficjalnych danych chińskich, naturalne łąki Chin zajmują obszar ok. 400 mln ha, co stanowi 41,7 % powierzchni kraju i plasuje Chiny na drugim miejscu na świecie.

Targi rolnicze

Organizacja międzynarodowych targów rolniczych - China International Agricultural Products Trade Fair -promujących rolnictwo chińskie jako: „dobrej jakości, otwarte i pragmatyczne” ("good quality, open and pragmatic")

Nowe odmiany

Ryż - wyhodowanie nowej odmiany pozwalającej na zbiorów 1.449,7 kg ryżu a obszaru 101.1 mu (ok. 6,74 ha) na eksperymentalnym polu badawczym, przy zastosowaniu technologii powietrznej (*aerospace technology*). Nowa odmiana, znana jako "Hangyou II-1," jest uprawiana przez zespół prof. Xie Hua'an w Akademii Nauk Rolniczych Prowincji Fujian.

Gen odporny na zimno – otrzymany z płaskowyżowego lotosu śnieżnego utoruje drogę do opracowania nasion zbóż odpornych na zimno. Badania prowadzi Instytut Badawczy Zastosowań Mikroorganizmów na Regionalnej Akademii Rolniczej Prowincji Xinjiang.

Zobowiązania Chin w związku z przystąpieniem do WTO w dziedzinie rolnictwa - synteza

1. Zniesienie pozataryfowych środków i zamiana ich na stawki celne.
2. Ustalenie stawek celnych i ich ograniczanie.

Do roku 2004, średni poziom stawek celnych na produkty rolnicze został zredukowany o 20% do poziomu 17%. Co się tyczy poszczególnych produktów to: stawka celna na wino została zredukowana z 65% do 20%, na ser z 65% do 12%, cła na wołowinę i owoce z 30 -

35% do 10 – 12%. Związana stawka na soję wyniosła 3%, a na jęczmień 9%. Limity wwozowe zostały wprowadzone w celu zarządzania importem pszenicy, kukurydzę, ryżu, bawełny i wełny, etc., z wprowadzeniem niskich stawek celnych na import w granicach limitów wwozowych i wysokich poza nimi.

3. Limity wwozowe zostały wprowadzone w odniesieniu do ważnych produktów i wielkość limitów będzie ulegać powiększeniu.

Termin wprowadzenia zarządzania limitami wwozowymi na pszenicę, ryż, kukurydzę, bawełnę i cukier określono na rok 2004.

Termin wprowadzenia zarządzania limitami wwozowymi na olej z fasoli, olej palmowy, oliwę określono na rok 2005.

4. Środki wspierające rolnictwo i subsydia rolnicze

Zgodnie z Protokołem Rolnym WTO, te państwa członkowskie, które rozwijają się bez zobowiązań do koncesji AMS, powinni w swojej polityce nie powiększać zasięgu Yellow Box w granicy do 10% wartości produkcji. Porozumienie chińsko – amerykańskie ustaliło niższą granicę w wysokości 8,5%.

Delegacja chińska zadeklarowała gotowość do zniesienia na produkty rolne równocześnie z kontynuowaniem redukcji stawek celnych i usunięciem środków poza taryfowych.

Rozdysponowanie limitów wwozowych na olej z fasoli, colza oil, olej palmowy, cukier, wełnę zajmuje się Ministerstwo Handlu (Ministry of Commerce – MOFCOM). Natomiast rozdział limitów wwozowych na pszenicę, kukurydzę, ryż oraz bawełnę należy do kompetencji Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (State Development and Reform Commission – SDRC) wraz z Ministerstwem Handlu. Szczegółowe informacje dotyczące procedur ubiegania się o przyznanie limitów wwozowych na poszczególne produkty są umieszczone na stronach internetowych odpowiednich dla poszczególnych produktów:

<http://www.mofcom.gov.cn>

<http://www.sdpc.gov.cn>

Tabela 3: Wielkość importu wybranych produktów rolnych w okresie 01-08.2003 r.

Nazwa produktu	Wielkość importu	Wartość importu w USD	Zmiana w stosunku do roku ubiegłego
Zboża	5 020 000 ton	1 144,574 mln	+ 225,0 %
Jęczmień	1 000 000 ton	201,596 mln	- 8,9 %
Ryż	450 000 ton	148 317 mln	+ 149,7 %
Soja	10 780 000 ton	4 046,669 mln	- 12,1%
Olej jadalny	3 860 000 ton	2 196,989 mln	+ 56,5 %

Eksport produktów rolno – spożywczych

W ostatnim okresie nastąpiły trzy znaczące zmiany strukturalne eksportu chińskich produktów rolnych:

1. Dominującą pozycję w eksporcie zajmują nowe odmiany, które zastąpiły tradycyjne produkty.

Gwałtownie wzrasta eksport takich produktów, które wymagają intensywnego nakładu pracy, jak np: warzywa, owoce, artykułów pochodzenia zwierzęcego, upraw wodnych i żywności przetworzonej. Jest to wzrost zarówno ilościowy, jak również udziałowy w łącznej strukturze eksportu. W porównaniu z 1995 r. eksport produktów pochodzenia zwierzęcego wzrósł o 131%, upraw wodnych o 144%, warzyw i owoców o 25,4%, a żywności przetworzonej o 151%.

2. Zmiana struktury własności przedsiębiorstw produkujących produkty rolne. Obserwuje się wzrost udziału przedsiębiorstw z udziałem mniejszościowym skarbu państwa, przedsiębiorstw chińsko – zagranicznych oraz prywatnych.

3. Wzrasta rola nowych rynków w produkcji proeksportowej Chin. Tradycyjnymi rynkami zbytu produktów chińskich były: Japonia, Unia Europejska oraz Stany Zjednoczone. Pomimo faktu, że te rynki mają wciąż udział w garnicach 70%, to odnotowują wzrost znaczenia rynków nowych, tj. Ocenania – wzrost o 247% w okresie 1995 – 2003, Ameryka Południowa – 240% oraz Afryka 202%.

Materiał został opracowany podczas praktyki w Wydziale Ekonomiczno – Handlowym
Ambasady RP w Pekinie.

Autorka pragnie złożyć serdeczne podziękowania za pomoc oraz opiekę merytoryczną
Panu Radcy Ministrowi Markowi Łyżwie oraz Panu Radcy Robertowi Pawlikowi.